

XEROPHYTA

Contactblad van de afdeling Wageningen e.o.
(opgericht 1 mei 1955)

Jaargang 29 no.5
November 2025

**Afdeling 'Wageningen en omgeving' van Succulenta,
Koninklijke Nederlandse vereniging van liefhebbers van cactussen en
andere vetplanten**

Bijeenkomst 11 september 2025

Er zijn 13 leden aanwezig, ook Jannie Weijman woont deze avond bij.

Bij afwezigheid van onze voorzitter neemt John vanavond de honneurs waar.
Er zijn geen mededelingen.

Bij de rondvraag geeft Coert aan dat onze oud-voorzitter Cor Visser en Anke bij hem op bezoek zijn geweest en dat ze ook naar Elly van Die zijn geweest. Elly overweegt nu naar een verzorgingshuis te gaan door haar afnemende gezondheid. Met Cor en Anke gaat alles goed.

We beginnen deze avond met de plant van de maand: het geslacht Conophytum, gepresenteerd door Evert Weijman.
De volgende plant van de maand in oktober wordt meegebracht door John.

Daarna gaan we foto's kijken, het thema was geel bij onze planten. 9 leden hebben foto's meegenomen, heel fijn dat zoveel mensen meededen.
We zien veel mooie foto's voorbij komen, vooral van bloemen maar ook enkele foto's van gele doorns of knoppen.

Na de pauze gaan we verder met het bespreken van de meegebrachte planten.

- Erik Hess heeft 2 zuilcactussen mee, afkomstig van door hem in 1991 gezaaid zaad. Ze hebben nooit gebloeid en kunnen slecht tegen de kou. Met behulp van google komt Oreocereus doezianus in beeld, maar onder voorbehoud.
- Johan heeft een kleine bloeiende Massonia meegebracht, zijn massonia's hebben nu al veel knoppen, normaal is dat later in de herfst. Het zijn bolgewassen die normaal in de winter groeien, dan aan het eind van de winter hun blad laten vallen en in de zomer een rustperiode houden.
Meer informatie: www.massonia.com
- Coert heeft 2 hereroa's meegenomen die als soortnaam brevifolia hebben, maar hij heeft hier twijfels over. Helaas kunnen we hem hier niet mee helpen.

Chris Geris

Conophytums

Waar komen deze vetplantjes oorspronkelijk vandaan ?

Uit Zuid-Afrika of Zuidwest-Afrika.

Ze groeien op heuvels of tegen heuvels aan niet ver van de kust zodat ze voortdurend in een frisse wind staan afkomstig van de koude golfstroom uit het Zuidpoolgebied van Antarctica.

Een specialist uit Engeland, Steven Hammer, heeft er een schitterend boek over geschreven. In dit boek heeft hij een onderverdeling in secties gemaakt.

Elke sectie heeft verschillende groeiplaatsen en diverse soorten.

Van elk soort wordt dan verteld waaraan deze te herkennen is, dit wordt ook aangetoond met foto's!

Ikzelf ben begin 2000 begonnen met lithopsen, een paar jaar later kwamen daar een paar conophytums bij. In 2005 ging ik met Gerard van Huffel naar Uwe Bayer toe, in de buurt van Koblenz.

Hij had duizenden plantjes van allerlei mesem soorten. Het waren er zoveel dat je er van in de war raakte. Beter was om op zijn website te kijken en de nummers die je wilde hebben via de mail door te geven. Enige tijd later ontving je dan een doosje waar de plantjes in een WC papiertje waren verpakt met het nummer er op.

Ik zat dan 2 dagen in de kas om ze in potjes te poten.

Echter: in 2008 hoorde ik op een beurs in Nijmegen dat een zekere Tom Jacobs uit België van plan was zijn conophytumverzameling op te ruimen. Via het internet kwam ik achter zijn telefoonnummer en heb contact met hem gezocht. De reden dat hij stopte was dat hij voor zijn werk van Antwerpen naar Brussel ging, dat zijn kinderen meer aandacht vroegen en zodoende besloten had te stoppen met zijn verzameling. We moesten dan binnen een paar dagen komen!

Dus ging ik met Jannie naar Rumst.

Het bleek een enorme verzameling te zijn in een schitterende broeikas en wij konden hem tegen een liefhebbersprijs overnemen, ook een groot aantal zaaibakjes.

Tom was vaak in Engeland en sprak op de ELK ook veel Engelse specialisten. Hij kon ons ook veel tips geven over de verzorging. Hij was zelf ook een paar keer in Zuid-Afrika geweest.

Thuis gekomen heb ik de tafel in de broeikas aangepast zodat je de plantjes op ooghoogte kon bestuderen.

Verzorging

De plantjes hebben een tegenovergesteld klimaat, dus het voorjaar in Zuid-Afrika is bij ons half augustus (najaar).

Water geven doe je vanaf 1 augustus, daarna met voeding half augustus en afhankelijk van het weer eind september wederom. Daarna november of januari. Telkens kijken of alle plantjes er niet uitgedroogd uit zien.

In het voorjaar bij ons zien de planten er echt als dood uit. De eerste keer dacht ik dan ook dat ze echt dood waren!

De plantjes hebben ontzettend veel bloemen met diverse kleuren.

Er zijn ook bloemen die pas open gaan als het donker wordt!

Het is mogelijk om plantjes te bestuiven, als de bloemetjes uitgebloeid zijn vormen zich de zaadjes die ontzettend klein zijn.

Vermeerderen

Ik heb ook een aantal jaren zelf cono's gezaaid, dit is een moeilijk werkje. De helft komt niet op, de andere helft groeit heel langzaam. Het duurt een paar jaar voordat het een beetje fatsoenlijk plantje is.

Stekken heb ik ook geprobeerd maar dit moet je eigenlijk in het groeiseizoen (oktober) doen maar succes is niet verzekerd.

Verenigingen – tijdschriften

De bekendste vereniging, met leden uit de hele wereld is de Mesemb Study

Group uit Engeland. Deze vereniging heeft ook een tijdschrift met diverse artikelen en foto's en éénmaal per jaar wordt er zaad aangeboden van verschillende Mesemb soorten waaronder conophytums. De verzending is tegenwoordig moeilijk vanwege de douanebepalingen.

Tijdschriften: Avonia uit Duitsland, ook hierin staan diverse artikelen over Mesemb geslachten en soorten planten (algemene artikelen van auteurs)

<https://www.mesemb.org/>

<https://www.conos-paradise.com/en/genus/conophytum/>

Evert Weijman

Wie ie Wie - Evert Verschoor.

Ik ben in 1952 te Amsterdam geboren. Na 2 jaar verhuisd naar Weesp, op mijn 23^e weer terug naar Amsterdam om na 12 jaar naar Almere te verhuizen waar ik nog steeds woon. Eigenlijk wilde ik diergeneeskunde studeren, maar door omstandigheden werd dat biologie. Na het eerste jaar van mijn studie heb ik de planten laten vallen en ben me gaan specialiseren op de medische tak binnen de biologie en heb altijd gewerkt in de farmaceutische industrie vooral op het gebied van vaccins en in-vitro research.

Vanaf het moment dat ik me iets kan herinneren ben ik altijd bezig geweest met alles wat leeft, groeit en bloeit. In Weesp woonde ik aan de rand van de polder, een heel mooie plek om die interesses in de praktijk te brengen. Rond mijn 12^e heb ik een pelargonium (geranium) "collectie" opgebouwd, eigenlijk was het verzamelen van geraniums met verschillende kleuren en al of niet gevulde bloemen. Toch trokken dieren meer dan planten en al gauw begon ik met het kweken van kanaries en dwergpapegaaien (agapornissen).

Na ons trouwen en we zelfstandig woonden, kon ik beginnen aan de hobby waar ik echt warm voor liep nl. alles wat met honden te maken had. Eerst heel bescheiden 2 hondjes voor de lol, maar na 15 jaar een start van een serieuze periode waarin gefokt, gesport en geshowd werd met de honden. Om niet het risico te lopen dat andere mensen met mijn honden worden opgescheept en overal weggezet moeten worden wanneer ik er zelf niet meer voor kan zorgen, ben ik rond 2017 gestopt met fokken en op dit moment heb ik nog 2 hondjes, weer voor de lol.

Tijdens de “hondse” jaren ben ik ook wel bezig geweest met planten. Dat resulteerde in een collectie hoya’s gevolgd later door sansevieria’s en clivia’s. Die collecties werden na verloop van tijd te groot om nog in huis te passen en zijn weer overgedaan naar andere liefhebbers.

Nu het aantal honden tot 2 teruggebracht is er weer tijd voor andere hobby’s en ben ik weer begonnen met planten. Rekening houdend met de ruimte (een brede vensterbank) zijn het haworthia’s geworden met een beperkt aantal sansevieria’s en clivia’s. Tussen de haworthia’s staan ook nog een paar kleine aloë’s.

Een jaar of 5 geleden ben ik lid geworden van de landelijke vereniging “Succulenta” met als vervolg eind 2024 de aansluiting bij de afdeling Wageningen.

Boophone disticha – Bushman Poison Bulb / Sore-Eye Flower

Botanische beschrijving

Het geslacht *Boophone* omvat twee erkende soorten: *Boophone disticha*, de wijdst verspreide en meest bekende soort, en *Boophone haemanthoides*, een

zeldzamere soort die vooral voorkomt in droge gebieden van Namibië en het westen van Zuid-Afrika. Beide soorten hebben een vergelijkbaar uiterlijk, maar verschillen in verspreiding en bloemvorm.

Boophone disticha is een bladverliezende bolplant (Amaryllidaceae). De bol steekt vaak deels boven de grond uit en kan 20–25 cm groot worden. De bladeren zijn grijs-groen, zwaardvormig en altijd in een waaier gerangschikt. Bloeiwijzen zijn ronde schermen met 50–100 geurige bloemen in roze tot karmijnrode tinten (juli–oktober). Na de bloei ontstaan tumbleweed-achtige zaadhoofden die door de wind verspreid worden.

Boophone disticha ontwikkelt onder en rondom de grote schubbe bol een uitgebreid en stevig wortelstelsel. De hoofdwortels zijn doorgaans cilindrisch en relatief dik/vlezig (niet uitsluitend fijne haarwortels), wat wijst op enige opslag- en vochtopnamecapaciteit naast verankering. In cultuur hebben volwassen bollen veel diepte-ruimte nodig; daarom worden diepe potten (25–40+ cm) aangeraden.

Verspreiding en habitat

Wijdverspreid in zuidelijk en tropisch Afrika: Zuid-Afrika, Angola, Malawi, Tanzania, Uganda, Kenia. Groeit in droge graslanden, rotsige hellingen en open bosranden, vaak in zomerregengebieden.

De plant is langlevend; sommige bronnen noemen leeftijden van meer dan 50 jaar voor volwassen bollen.

De bol groeit langzaam, en het kan 4–7 jaar duren vanaf zaad voordat er voor het eerst gebloeid wordt.

In de natuur komt de bol vaak deels boven de grond te liggen; dit wordt gezien als bescherming tegen oververhitting in de bodem én om de bolschubben te laten verdrogen en zo ongedierte af te weren.

Naamgeving

Boophone komt van Grieks bous (os) + phone (dood), verwijzend naar de giftige eigenschappen. Disticha betekent ‘in een waaier gerangschikt’.

Synoniemen zijn onder andere Boophane disticha en Amaryllis disticha.

Volksnamen: Bushman Poison Bulb, Sore-Eye Flower, Tumbleweed, Veld Fan, Oxkiller Fan.

Ecologie en status

Bestuiving door bijen, vliegen en mieren. Op de Rode Lijst van Zuid-Afrikaanse Planten staat de soort als ‘Declining’ – afnemend dus – vanwege intensieve oogst voor traditionele geneeskunde, vooral in KwaZulu-Natal en Gauteng.

Brand en bloei

Boophone disticha is geen brand-specialist die brand nodig heeft om te overleven, maar veldbranden kunnen stimulerend werken: na brand treedt vaak een opvallende, massale bloei op. Brand vermindert concurrentie (minder gras), verhoogt lichttoegang en levert tijdelijk extra voedingsstoffen uit as — factoren die geofyten zoals *Boophone* vaak gebruiken als stimulans om te bloeien. De soort kan echter ook zonder recente brand bloeien in ongeschroeide habitats.

Traditionele en culturele betekenis

Sterk giftig voor mens en vee. Door San gebruikt als pijlgif. Contact met bloemen kan oogirritatie veroorzaken ('Sore-Eye Flower'). Traditioneel gebruikt tegen pijn, wonden en bloedingen. Buitenste bolschubben op abscessen; bladeren om bloedingen te stelpen.

Waarschuwing

Bevat krachtige Amaryllidaceae-alkaloïden (o.a. buphanine, lycorine). Inname kan hallucinaties, verlamming, coma of de dood veroorzaken!

Teelt en verzorging

Standplaats: volle zon tot halfschaduw. Bodem: zandig, goed gedraineerd. Plantwijze: bol deels boven grond. Water: matig tijdens groei, droog in rust. Vorstgevoelig, hoewel sommige kweekrapporten korte dips tot circa -4 tot -5 °C overlevend melden, is de soort gevoelig voor kou en kan bij temperaturen onder ca. 0–4 °C (vooral in combinatie met natte grond) afsterven. Bloei pas na jaren en bij grote bollen. In Nederland behandelen als kuipplant. Voortplanting via zaad; offsets zeldzaam. Problemen: wolluizen, snuitkevers, slakken.

John Esseling

Bijeenkomst 9 oktober 2025

Deze avond zijn er 17 leden aanwezig

- Anton Hartsuiker neemt vanavond, in aanwezigheid van zijn vrouw Joke, afscheid van de afdeling. Hij was 50 jaar lid van Succulenta. Eerder dit jaar heeft Anton de meeste van zijn planten van de hand gedaan omdat de verzorging te veel tijd en aandacht vroeg. Hij trakteert ons op lekker gebak.
 - Elly van Die verhuist op 14 oktober naar De Compagnie, een verzorgingshuis in Ede.
 - John vond de ELK in september heel geslaagd en stelt voor volgend jaar Misschien met een aantal mensen er naar toe te gaan.
 - Peter is op bezoek geweest bij de afd. Zwolle en stelt voor om te kijken of we niet samen een reisje kunnen organiseren naar bijv. kwekers in Duitsland
 - de afdelingen hebben een verzoek gekregen van het landelijk bestuur om de jaarlijkse ALV te organiseren. Voorgesteld wordt dat de afd. Wageningen dat in 2026 doet.
- Ideeën: Vergadering in het theehuis van Arboretum Belmonte, rondleiding en bezoek aan de kwekerij van Eric van Workum. Meer ideeën zijn altijd welkom.

Dan is het tijd voor de plant van de maand van John Esseling: Boophone disticha

Coert zorgt voor de plant van de maand in december

Na de pauze gaan we verder met de jaarlijkse grote verloting, er was weer een flinke hoeveelheid planten aanwezig.

Aan het eind van de avond spreekt Ben Tänzer Anton nog toe om hem te bedanken en wenst hem en Joke nog vele fijne jaren toe.

Chris Geris

Activiteitenkalender

13 november: praatje door Coert van Dijk over het geslacht Lobivia

11 december: gezellige avond met quiz door Lisa van Malssen.

8 januari: jaarvergadering en foto's kijken

**12 februari: lezing door Wim Alsemgeest over de mooiste plekjes
in Mexico**

Kopij gevraagd: kopij voor het februarinumnummer van Xerophyta graag uiterlijk 31 januari inleveren.

Contact

Chris Geris, tel: 0318-417319, email: chrisgeris53@gmail.com

Lidmaatschap

Contributie afd. Wageningen e.o.: € 25, gezinsleden € 12,50 en jeugdleden € 10 per jaar.

Vergaderlocatie

Zaal van de speeltuinvereniging "Tuindorp"

Floralaan 20/B te Wageningen. Tel.: 0317-411601

Omslagfoto: Escobaria minima

Foto: Valentino Vallicelli
www.llifle.com